

**TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY MIĘDZY
PRAWEM A POLITYKĄ.
PERSPEKTYWA SOCJOLOGII PRAWA**

DR HANNA DĘBSKA

INNY WYMIAR DOMINUJĄCEGO W NAUKACH PRAWNYCH DYSKURSU

- Zastosowanie teorii socjologicznej
Pierre'a Bourdieu
i „socjologii religijnej” późnego Durkheima
do analizy społecznego tworzenia TK
(budowania prestiżu, autorytetu, a także
neutralnej pozycji)

SPOŁECZNA LEGITYMIZACJA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

- Płaszczyzna **makrostrukturalna**:
mityczny kontekst powstania
- Płaszczyzna **mikrostrukturalna**:
cechy społeczno-demograficzne sędziów

PŁASZCZYZNA MAKROSTRUKTURALNA

- Przeciwno substancjalnemu myśleniu
    - ku dialektyce świata społecznego
  - Przeciwno formalistycznemu skrzywieniu
- > powstanie i rozszerzanie się pola władzy (1945-85)
- > budowanie neutralności w opozycji do polityki

OD APARATU DO POLA WŁADZY - KRYZYSY LEGITYMIZACYJNE

- Poszukiwanie legitymizacji
- Powstanie Trybunału jest odpowiedzią na kryzys legitymizacyjny, który zaznaczył się dobitnie już w drugiej połowie lat 70-tych, a nabrał na sile w okresie przełomu sierpniowego 1980 r.
- Wzrastająca w siłę grupa technokratów (w tym prawników)
- Zerwanie z socjalistycznym pochodzeniem (opozycja: prawo – polityka).

H. Dębska, *władza, symbol, prawo. Społeczne tworzenie Trybunału Konstytucyjnego*, Wydawnictwo Sejmowe 2015, r.2.

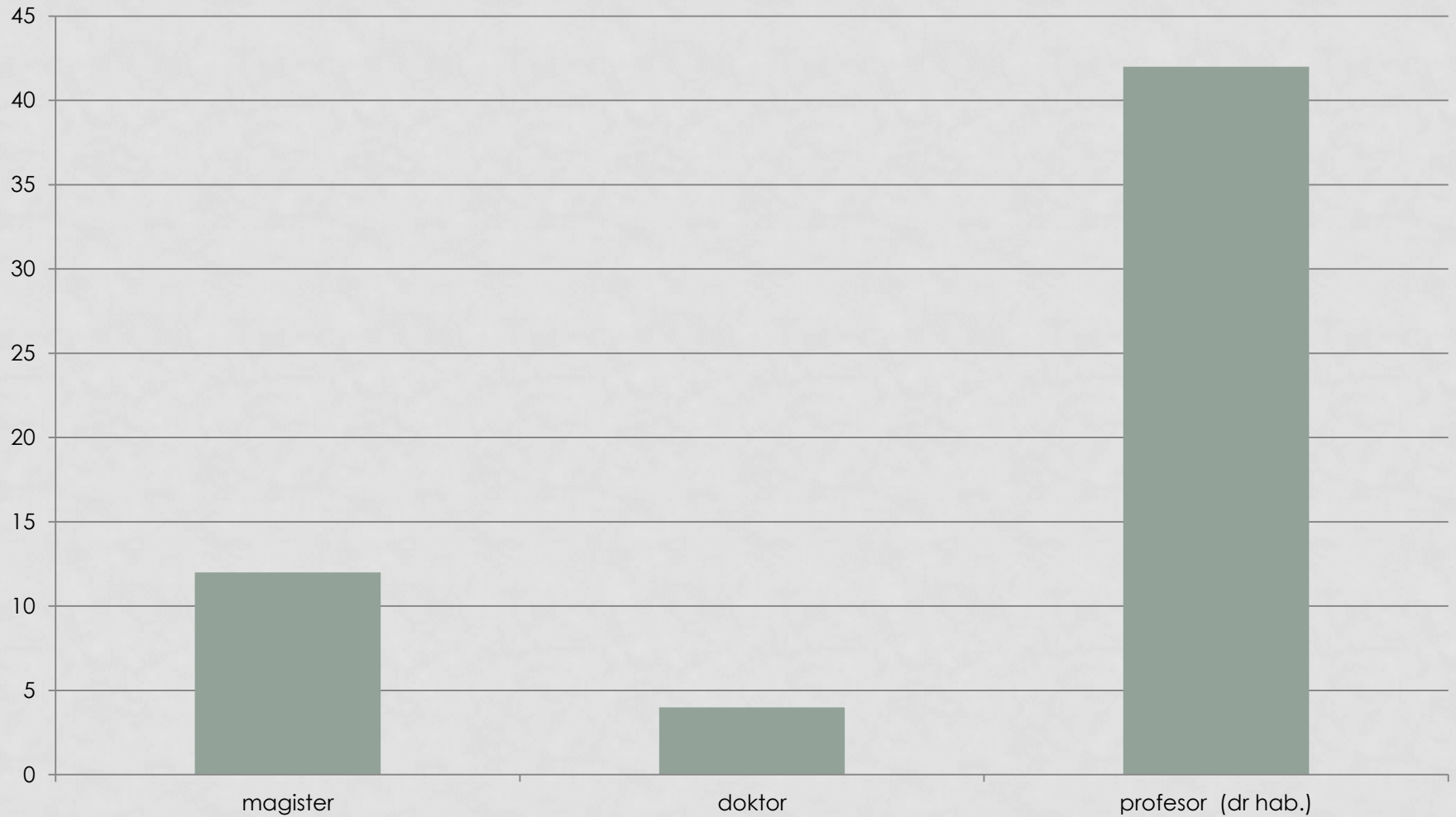
PŁASZCZYZNA MIKROSTRUKTURALNA

- Badanie cech społeczno-demograficznych sędziów (1986-2014); n= 58.
- Frédéric Lebaron:
  - 1/ Dyskursywne przeciwstawienie się polityce
  - 2/ Autorytet osób wchodzących w skład instytucji
  - 3/Legitymizacja naukowa: stopnie i tytuły naukowe

F. Lebaron, *The Space of the Economic Neutrality: Types of Legitimacy and Trajectories of Central Bank Managers*, "International Journal of Imparative Sociology", vol.37, nr 2, 2000, s. 208–229.

KAPITAŁ NAUKOWY SĘDZIÓW TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO (1986-2014) (LICZBY CAŁKOWITE)

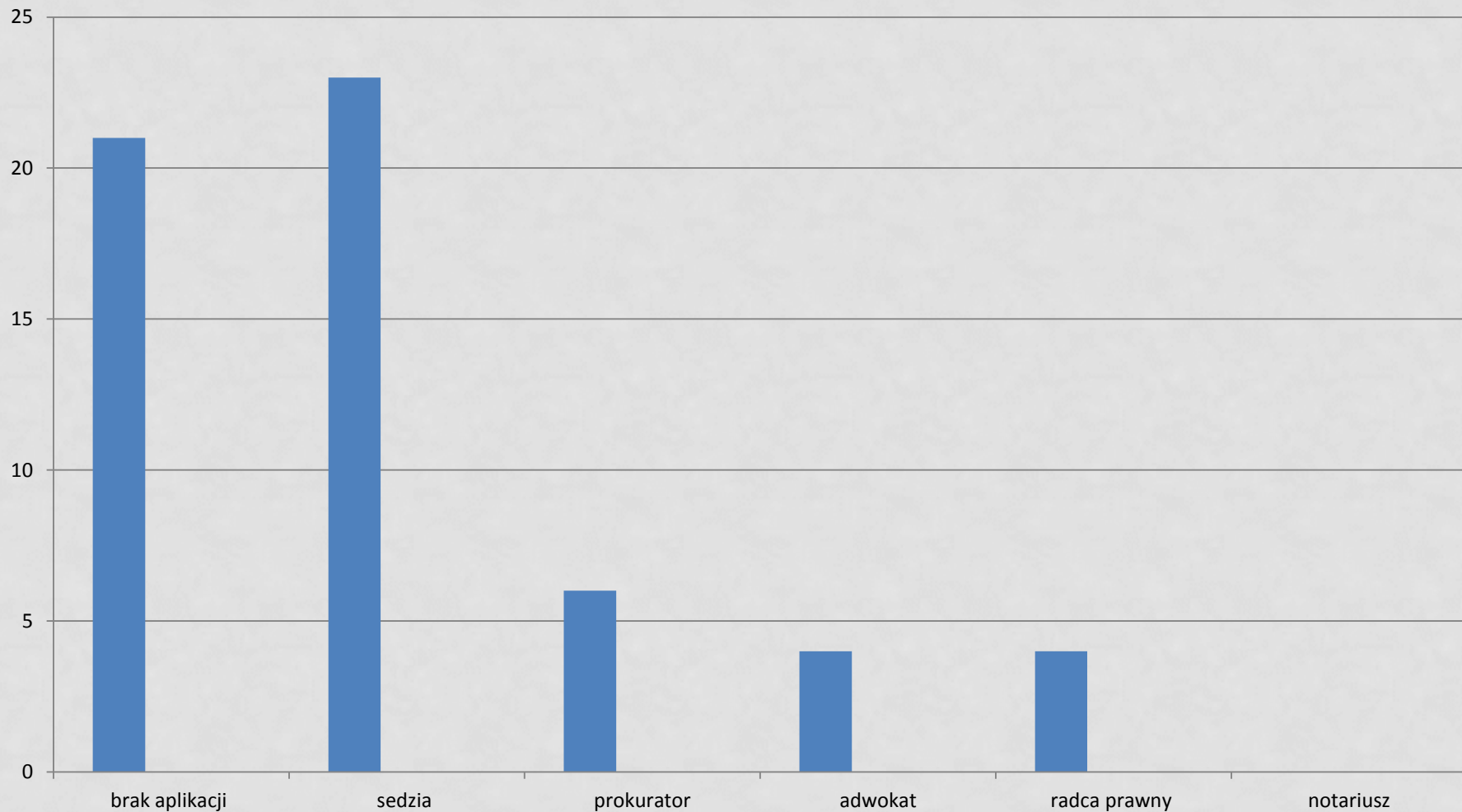
(H. DEBSKA, *Władza..*, r.2)

KAPITAŁ ZAWODOWY SĘDZIÓW TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO (1986-2014) (LICZBY CAŁKOWITE)

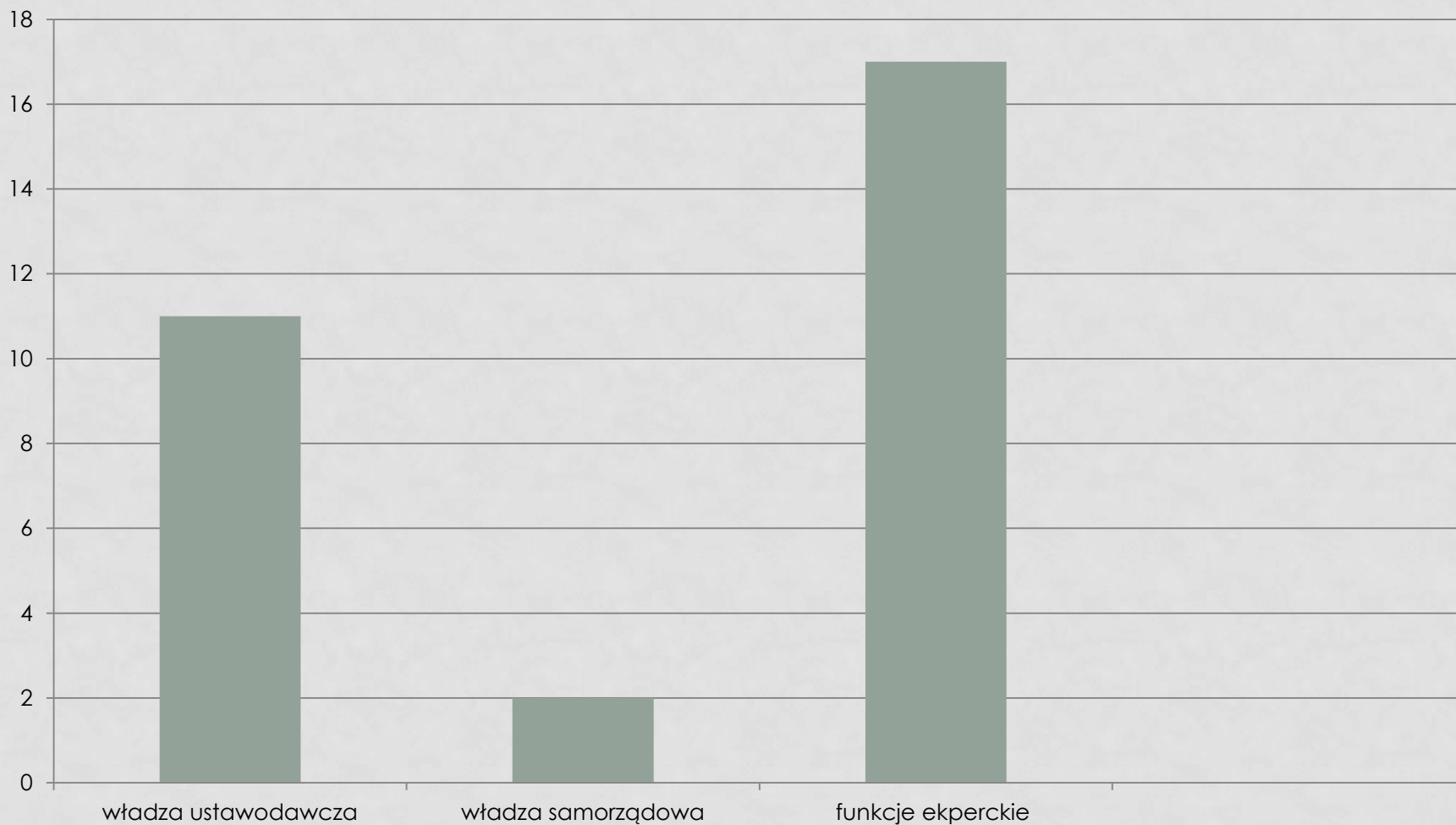
(H. DĘBSKA, *Władza...*, r.2)

KAPITAŁ POLITYCZNY SĘDZIÓW TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO (1986-2014)

(LICZBY CAŁKOWITE) (H. DĘBSKA, *Władza..*, r.2)

TRAJEKTORIE SĘDZIÓW TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

- Dostęp do pozycji sędziego TK wymaga od kandydata na to stanowisko posiadania różnych form kapitałów, które legitymizują jego wybór.
- Trzy ścieżki:
  - 1/ naukowa
  - 2/ **mieszana** (kapitał naukowy + kapitał zawodowy)
  - 3/ zawodowa
- H. Dębska, *Władza, symbol, prawo. Społeczne tworzenie Trybunału Konstytucyjnego*, Wydawnictwo Sejmowe 2015, r. 3.

CUD INWESTYTURY

- Wejście w instytucję zachowuje charakter symboliczny, ma postać rytuału
- Tak wybrana osoba, wchodząc do instytucji, stając się sędzią, „[o]ddając się jak to się mówi, duszą i ciałem swojej funkcji, za jej pośrednictwem utworzonemu ciału (...), jakie mu ją powierzyło, prawomocny następcą, dygnitarz lub urzędnik przyczynia się do zapewnienia wiecznego trwania jego funkcji, co istniała przed nim i przeżyje go, a także mistycznego ciała, którego jest wcieleniem, a zatem, w którym uczestniczy, uczestnicząc zarazem w jego wieczności”

(Bourdieu, *Medytacje Pascaliańskie*, s. 349)

„PODWÓJNA PRAWDA” TRYBUNAŁU

- Podwójna prawda daru;
  - Ekonomia dóbr symbolicznych (Bourdieu)
  - **Podwójna prawda Trybunału:**
instytucja prawna i instytucja władzy
-
- T. Warczok, H. Dębska, *Sacred Law and Profane Politics. The Symbolic Construction of the Constitutional Tribunal*, “Polish Sociological Review”, nr. 4(188)/2014, s. 465-478.

TRYBUNAŁ MIĘDZY PRAWEM A POLITYKĄ - ZAGROŻONA LEGITYMIZACJA?

- Utożsamiając prawo z polityką tracimy to, na czym ufundowany jest polski TK
  - Potrzeba dyskursywnej rozłączności prawa i polityki
  - Społeczna legitymizacja nie jest dana raz na zawsze
  - Nawet cyniczne wspieranie uniwersalności, bezstronności, neutralności, sprzyja ich urzeczywistnianiu.
-
- H. Dębska, *Trybunał Konstytucyjny w poszukiwaniu legitymizacji. Szkic z socjologii prawa*, „Studia Prawnicze” PAN, nr 4(204)/2015, s. 23-41